

Lausunto julkisen talouden suunnitelmasta 2019-2022

Tiivistelmä

- Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosikohtaista rahoitusta on korotettava ja indeksijäädyksistä luovuttava
- Ammatillisen koulutuksen rooli innovaatiojärjestelmässä on tunnistettava ja toinen aste otettava mukaan innovaatorahoituksen kumppaniksi
- Koulutusjärjestelmän rahoituksen kokonaisuus on arvioitava hallinnonalat ylittäen

Ammatillisen koulutukseen kohdistuu kaksi ristikkäistä painetta, jotka näkyvät julkisen talouden suunnitelman painotuksista sen otsikkotasolta lähtien. Syrjäytymisen ehkäisy erityisesti työllisyyttä vahvistaen sekä yritysten kilpailukyky innovaatiojärjestelmän kautta kuuluvat ammatillisen koulutuksen perustehtäviin.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus on supistunut vuoden 2012 jälkeen, mutta koulutustehtävä ei ole supistunut tai helpottunut, mikäli näkyy esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrässä. Näiden kahden mainitun perustehtävän hoitamiseksi ammatillisen koulutuksen rahoituspohja on suunnitelmakaudella korjattava opiskelijakohtaista rahoitusta korottamalla.

Rahoitustason korjaamiseen selkeä suunnitelma

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vähennykset ovat olleet viime vuosina kohtuuttomia. Samaan aikaan on uusi lainsäädäntö tuonut koulutuksen järjestäjille merkittäviä lisätehtäviä ja vaatimuksia. Uusimpana tällaisena on rahoitusjärjestelmään liittyvä opiskelijapalautejärjestelmä, jonka toimeenpanon kustannukset ovat mittavia. AMKE huomauttaa, että pysyvien lisätehtävien ja -veloitteiden kustannuksista kunnille ja kuntayhtymille on sovittu kompensoitavaksi valtionapua lisäämällä.

AMKE myös huomauttaa, että vaikka leikkausten tuli päättyä vuoteen 2017, niin ammatillisen koulutuksen rahoitus on kuitenkin vielä 2018 tosiasiallisesti pienempi kuin viime vuonna. Tämä johtuu

mm. nuorten aikuisten osaamisohjelman päättymistä. Työelämän muutokseen liittyen maan hallitus on asettanut tavoitteeksi miljoonan suomalaisen uudelleen kouluttamisen. Muutos on nyt niin nopeaa, että tehokkaimmin hallituksen esittämään haasteeseen vastaa ammatillinen koulutus. Ammatillisen koulutuksen osuus miljoonasta on vähintään puolet.

Uuden rahoitusjärjestelmän ja hallinnollisten muutosten vuoksi vielä tänä vuonna osa koulutuksen järjestäjistä on menettänyt rahoitusta kymmeniä prosentteja. AMKEN selvityksen mukaan leikkaukset ovat kohdistuneet suhteellisesti eniten aikuisten kouluttamiseen erikoistuneiden ja tähän keskittyneiden sekä tuloksellisuusrahoitusta laadukkaasta toiminnasta saaneiden järjestäjien kohdalle. Samalla kuitenkin Valtioneuvoston oma selvitys toteaa, että juuri ammatillinen työvoimakoulutus edistää parhaiten pitkäaikaistyöttömien, vähän koulutettujen ja ikääntyvien työllistymistä.

Mittavien leikkausten jälkeen koulutuksen järjestäjien mahdollisuudet reagoida elinkeinoelämän, yritysten ja suomalaisen kasvun tarpeeseen ovat heikkomat kuin aiemmin. Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätön yhteiskunnallinen tavoite. Se on edellytyksenä pitkäjänteiselle julkisten palveluiden kuten koulutuksen järjestämiselle. Samalla on muistettava, että koulutus on ensisijaisesti investointi Suomen ja suomalaisten tulevaisuuteen.

Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukeen kohdistetaan 15 milj. euroa vuonna 2019. Päätös on myönteinen, mutta se tarkoittaa rahoituksen uudelleen suuntaamista kehysten puitteissa. Suurin työ reformin toimeenpanossa tehdään oppilaitoksissa, joten ammatillisen koulutuksen rahoitusta ei saa enää leikata.

Ammatillinen koulutus mukaan innovaatiojärjestelmään

Valtioneuvoston laatiman Seutukaupunkiselvityksen mukaan riski- ja innovaatorahoituksen ohjautuminen alueellisesti tasapuolisesti on heikkoa. Yksi selitys tälle on, että kaikesta innovaatorahoituksesta Suomessa puuttuu toisen asteen näkökulma. Kuitenkin innovaatioista käytännön tasolla syntyy 80–90 prosenttia. Suomen yrittäjien selvityksen mukaan yli 60 prosentilla yrittäjistä on ammatillinen koulutus. Ammatillisen koulutuksen roolia ei ole tunnistettu osana innovaatiojärjestelmää.

AMKE esittää, että ammatillisen koulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yhteishankkeille varattaisiin osuus innovaatorahoituksesta.

Siiloja purettava ja kokonaisuus hahmotettava myös koulutuksessa

Koulutukseen, siihen hakeutumiseen ja sen vaikuttavuuteen vaikuttavia toimenpiteitä tehdään monella hallinnonalalla. AMKE kiinnittää huomiota myös julkisen talouden suunnitelmassa siihen, että

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle
8.5.2018
VNS 1/2018

kokonaisuus ja kokonaisvaikuttavuus jäävät arvioimatta, kun sitä hahmotetaan asiakaan, yritysten ja opiskelijan näkökulmasta.

Lisätietoja:

vt. toimitusjohtaja Riikka Reina, 040-5944401, sähköposti: riikka.reina@amke.fi

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry on 84 koulutuksen järjestäjän valtakunnallinen etujärjestö. AMKEN jäsenet kouluttavat 96 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.